

LISA 2. Eeldatavad üldoskused õppekava läbimisel

1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

1.2 Lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- 1) oskab matkida igapäeva olukordi ja jäljendada mängus täiskasvanut;
- 2) suudab tegeleda pikemalt ühe mänguasjaga, mäng muutub püsivamaks;
- 3) oskab laduda klotsidest torni, paneb kühvliga liiva ämbrisse ja teeb õpetaja abiga liivast vorme;
- 4) oskab mängida „Leia samasugune” tüüpi õppemänge;
- 5) oskab mängida lihtsaid lauamänge;
- 6) oskab mängida kaaslasega kõrvuti;
- 7) oskab kasutada erinevat mängumaterjali, mängides nii realistlike lelude kui ka asendusmänguasjadega;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-4 aastane laps:

- 1) oskab tegutseda rollile vastavalt (nt mängib ema, autojuhi või müüja tüüpilisi tegevusi);
- 2) oskab valida sobivaid mänguvahendeid;
- 3) on kujunenud huvi erinevat mänguteemade vastu (nt lasteaed, kool, kauplus jne.);
- 4) oskab rääkida eri rolle mängides erineva hääletooni ja ilmekusega;
- 5) oskab ühendada koosmängus oma mänguhuve teiste huvidega;
- 6) suudab kuulata täiskasvanu emotsionaalselt esitatud lühikesi lugusid (lavastusmäng), jätab meelde üksikuid kergemaid lauseid ja imiteerib kuulnud loo tegelaste häälotsusi;
- 7) oskab mängida lihtsamaid ehitismänge väikestes rühmades, jagab omavahel ehitusmaterjali, kooskõlastab mängutegevusi ja saavutab ühise tulemuse;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) oskab kombineerida oma mängudes erinevatest allikatest saadud teadmisi (õppekäigud, vaatlused, kirjandus, TV, jne);
- 2) oskab rollimängudes täita kindlaid rolle ja nende omaseid tegevusi;
- 3) oskab enne mängu kokku leppida mängu teemas ja vajaminevates vahendites;
- 4) oskab kuulnud jutu põhjal mängida lavastusmänge, annab edasi tegelastele iseloomulikke häälotsusi, käitumist ja tegevuse sisu;
- 5) oskab enne mängule asumist kavandada kuidas ja mida ehitada, viib tegevuse lõpuni;
- 6) oskab täita kokkulepitud mängureegleid;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- 1) oskab mängus probleeme lahendada;
- 2) oskab mängida võistlusmänge, tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust;
- 3) oskab mängida koos teiste lastega ühismänge, mis nõuavad rühmas otsustamist, endale rollide võtmist, ausat mängu;
- 4) oskab teist last mängus kiita, toetada või aidata;

- 5) oskab välja mõelda ja etendada mõnda lugu;
- 6) oskab kasutada erinevate mängude vahendeid uue mängu loomiseks;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

2.1 Lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- 1) oskab leida tegutsemise ajendit, kavandada ja organiseerida tegevusi täiskasvanu abiga; saab aru lihtsamatest suulistest korraldustest;
- 2) suudab keskenduda tegevusele lühikeseks ajaks;
- 3) oskab tegutseda nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega (pilt, mänguasi);
- 4) oskab korrata ja jäljendada varasemaid tegevusi, mida on lasteaias koos õpetajaga õppinud;
- 5) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 6) osaleb dialoogis;
- 7) saadab oma tegevust kõnega;
- 8) omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva tegevuse, aktiivse tegutsemise ning mängu kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3- 4 aastane laps:

- 1) oskab osaliselt oma tegevusi kavandada ja organiseerida ning tegutseda iseseisvalt otsese juhendamisetä;
- 2) saab tänu keeleoskusele uut teavet, uurib ja esitab küsimusi;
- 3) osaleb ühistevõttes ning teeb koostööd teiste lastega;
- 4) oskab liigitada lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi;
- 5) suudab keskenduda tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotada oma tähelepanu;
- 6) saab aru arvu mõistest; huvitub tähtedest;
- 7) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) korrigeerib oma käitumist täiskasvanu abiga, väljendab oma emotsioone sobivalt;
- 2) oskab tegutseda koos teistega;
- 3) oskab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;

- 4) katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- 5) osaleb erinevat liiki mängudes ja loovtegevustes;
- 6) oskab rääkida olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerida;
- 7) suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele kuni kaksikümmend minutit;
- 8) oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- 9) kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- 1) suudab tegevusi kavandada, eesmärgi seada ja tegevusi lõpule viia;
- 2) oskab arutleda kõlbelistel teemadel;
- 3) saab aru esemete omavahelistest suhetest ja omadustest asjalisest ja ruumilisest järjestusest;
- 4) oskab kasutada oma teadmisi nii sarnastes kui ka uudsetes olukordades;
- 5) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutit;
- 6) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

3.1.Lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- 1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- 2) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, tegutseb teiste lastega kõrvuti;
- 3) jagab oma asju mõnikord ka teistega;
- 4) eeskujul toel järgib tähtsamaid sotsiaalseid reegleid (tänamine, teretamine, hüvastijätt).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-4 aastane laps:

- 1) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhivad täiskasvanud;
- 2) püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 3) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega;

4) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita rühma reegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) oskab täita kokkulepitud mängureegleid;
- 2) oskab teha eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- 3) mõistab teiste inimeste tundeid ja soove;
- 4) oskab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- 5) oskab käituda arvestades reegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- 1) oskab probleeme lahendada;
- 2) oskab teist last kiita, toetada või aidata;
- 3) oskab välja mõelda ja etendada mõnda lugu;
- 4) oskab vestluses oma järjekorda oodata;
- 5) oskab nimetada ja järgib püsivalt kõiki rühma reegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5-3 aastane laps:

- 1) osaliselt on kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus, oma mina;
- 2) saab hakkama esmase eneseteenindamisega;
- 3) oskab iseseisvalt süüa ja juua;
- 4) oskab kasutada tualetti;
- 5) oskab väljendada tugevaid emotsioone;
- 6) oskab mõningates igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka ellu viia (näiteks leida endale soovikohast mängu);
- 7) täidab igapäevarutiini.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-4 aastane laps:

- 1) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 2) saab hakkama eneseteenindamisega, tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 3) väärtustab oma saavutusi;

- 4) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- 5) tahab olla iseseisev.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) on igapäevastes tegevustes iseseisev;
- 2) oskab väljendada oma emotsioone ja räägib nendest;
- 3) suudab osaliselt vastutada oma tegevuse eest;
- 4) oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5-6 aastane laps:

- 1) oskab leida lahendusi probleemidele;
- 2) oskab panna ennast iseseisvalt riidesse;
- 3) oskab kasutada õigesti söögiriistu;
- 4) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 5) oskab püstitada eesmärke ja neid ellu viia.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.